

Ośrodek Kultury w Mirosławcu
Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze
Nadleśnictwo Mirosławiec

Koncepcja programowo-przestrzenna projektu
**Zabezpieczenie populacji żubrów w północno-zachodniej
Polsce przed presją turystyczną**

kwiecień 2012

SPIS TREŚCI

Koncepcja projektu.....	3
Tło przyrodnicze.....	3
Ogólna sytuacja żubrów w północno-zachodniej Polsce	3
Charakterystyka przyrodnicza areałów wolnych stad żubrów	4
Żubry a turystyka	8
Zadania projektu	11

Koncepcja projektu

Głównym celem projektu jest kompleksowe zabezpieczenie populacji wolnych żubrów w Polsce północno-zachodniej przed nadmierną presją turystyczną.

Teren realizacji projektu określony jest z jednej strony przez zasięg występowania wolnych żubrów w północno-zachodniej Polsce, a z drugiej strony przez lokalizację ośrodków związanych z ochroną żubrów, tak historycznie, jaki i obecnie.

Działania projektu zakładają odciążenie turystów od wolnych żubrów i terenów chronionych, a skierowanie ich do zorganizowanych ośrodków, gdzie będą mogli obejrzeć zwierzęta oraz znaleźć atrakcyjną informację o żubrach i innych wartościach przyrodniczych regionu:

- poza arealami stad i obszarami Natura 2000 ale w bezpośrednim ich sąsiedztwie w Jabłonowie (zagroda pokazowa żubrów), w Mirosławcu (Regionalne Centrum Żubra) i w Ziemsku (wieża widokowa przy Poligonie Drawskim),
- zorganizowanych w areale stada i w granicach obszaru Natura 2000, ale bezpiecznych dla zwierząt – w Próchnowie (wystawa o żubrach) i w Leśnictwie Toporzyk (punkt postoju pojazdów i wieża widokowa),
- w ośrodkach związanych z ochroną żubrów historycznie (Stacja Terenowa Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu) i obecnie (nowo utworzona zagroda w Sycowicach).

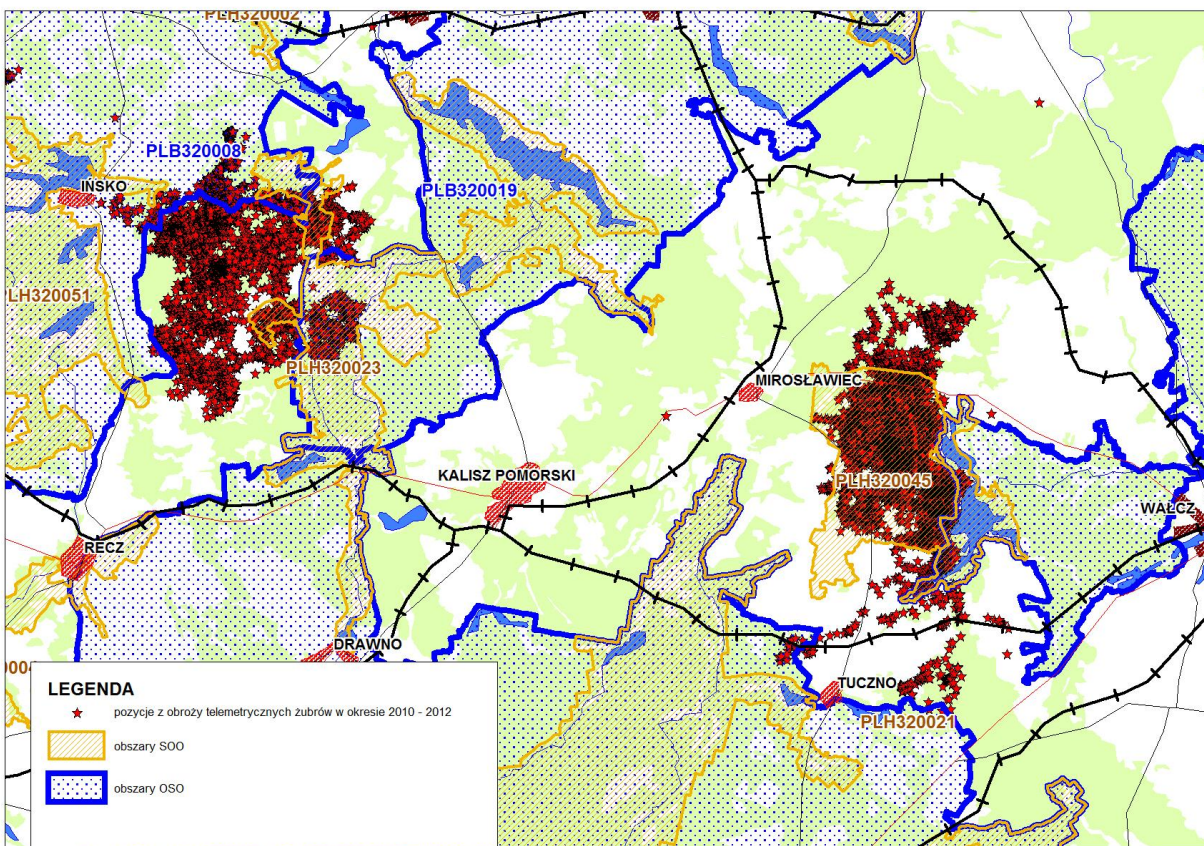
Tło przyrodnicze

Ogólna sytuacja żubrów w północno-zachodniej Polsce

Pierwsze wolne stado żubrów w województwie zachodniopomorskim zostało utworzone w 1980 r. w Nadleśnictwie Wałcz z 8 zwierząt (4♀, 4♂) linii nizinnej sprowadzonych z Białowieży. Stado to jako jedno ugrupowanie istnieje nieprzerwanie do dziś, zmieniło jednak areał. Mniej więcej 10 lat od sprowadzenia żubry stopniowo przeniosły się na tereny o zdecydowanie większym udziale pól w krajobrazie i od ponad 15 lat żyją w Nadleśnictwie Mirosławiec, okresowo wędrując do nadleśnictw sąsiednich. W 2005 r. stado zostało zasilone kolejnymi 8 osobnikami linii nizinnej w ramach programu podniesienia różnorodności genetycznej. Dolew krwi poprawił nieznacznie niski przyrost notowany w latach 2003-2005 i powstrzymał regres liczebny. Jednak nadal dynamika rozrodu jest niska i wzrost liczebny bardzo powolny. Obecnie stado liczy około 60 osobników.

Od 2008 r. istnieje w województwie zachodniopomorskim drugie wolne stado żubrów, które powstało w Nadleśnictwie Drawsko w wyniku połączenia 2 grup żubrów sprowadzonych do sąsiednich nadleśnictw Łobez i Dobrzany w wyniku realizacji projektu ekologicznego. Do dwóch zagród aklimatyzacyjnych sprowadzono po 6 krów z BPN oraz 2 byki z nadleśnictw Niepołomice i Kobiór. Stada w 10 miesięcy po uwolnieniu z zagród stworzyły jedno ugrupowanie, które bytuje w Nadleśnictwie Drawsko na terenie poligonu wojskowego. Nowe stado rozwija się bardzo dynamicznie. Obecnie, w 4 lata od momentu utworzenia, osiągnęło liczebność 34 osobniki.

Rys. 1 Obecne arealy wolnych stad żubrów w północno-zachodniej Polsce w województwie zachodniopomorskim określone poprzez lokalizacje z obroży telemetrycznych GPS na tle obszarów Natura 2000

Charakterystyka przyrodnicza arealów wolnych stad żubrów

Życie wolnych stad żubrów powiązane jest z cennymi obszarami regionu, chronionymi jako obszary Natura 2000. Charakterystyka przyrodnicza obszarów Natura 2000, które związane są z żubrami i będą „odciążone” przez zadania projektu, przedstawia się następująco:

Zasięg stada z Nadleśnictwa Mirosławiec

PLH 320045 MIROSŁAWIEC

Obszar obejmuje pola, łąki i lasy, położone na zach. od jeziora Wielki Bytyń, będące biotopem wolnego stada żubrów, najstarszego i najliczniejszego w województwie zachodniopomorskim. Obszar, który zasiedla stado żubrów obejmuje leśnictwa Betyń, Nieradź, Hanki i Toporzyk Nadleśnictwa Mirosławiec oraz pola miejscowości Piecnik, Próchnowo, Hanki i Marcinkowice w gminach Mirosławiec i Wałcz. Żubry regularnie widywane są także w Nadleśnictwie Świerczyna, w kompleksach leśnych sąsiadujących z Leśnictwem Toporzyk w Nadleśnictwie Mirosławiec. Terenami chętnie penetrowanymi

przez żubry są łąki, pastwiska i nieużytki, przylegające do kompleksów leśnych. Około 40% zajmują lasy, wśród których przeważają drzewostany iglaste (sosna) i mieszane na żyzniejszych siedliskach (bukowe i dębowe). Około 35% zajmują grunty orne. Obszar obejmuje też silnie przekształcone torfowiska niskie zajęte głównie przez użytki zielone - wśród których zachowały się unikatowe w regionie pozostałości łąk trzęślicowych i stanowiska rzadkich gatunków roślin. W obszarze znajdują się także niewielkie śródpolne oczka wodne oraz niewielkie jeziora śródlądowe, m. in. jez. Mały Betyń. Żubr jest gatunkiem wiodącym na tym obszarze. Obszar i ostoja żubra przecięta jest drogą krajową nr 10, co stwarza niebezpieczeństwo wypadków komunikacyjnych. Spory procent obszaru jest terenem upraw rolnych, co powoduje możliwość występowania szkód. Na obszarze występują inne gatunki chronione: bóbr, wydra, derkacz, żuraw. Interesujące jest występowanie wolnych populacji gatunków łownych: muflona i daniela. Działania projektu będą dotyczyć całości obszaru 6567 ha

PLH 320011 JEZIORO WIELKI BYTYŃ

W ostoi dominuje duże jezioro (pow. 877 ha, gł. 41 m) położone w głębokiej rynnie o nieregularnej linii brzegowej, ze skarpami do 30 m, pociętej licznymi parowami i wąwozami porośniętymi lasami z dużym udziałem starych buczyn; w obniżeniach w pobliżu potoków wpadających do jeziora krajobraz urozmaicają bagna i torfowiska. W ostoi powierzchniowo dominują lasy, często o charakterze starodrzewu, z sędziwymi okazami buków i dębów. Duży areał zajmują kwaśne buczyny niżowe *Luzulo pilosae-Fagetum*, wśród których rozwinęły się na glebach uboższych acydofilne dąbrowy *Calamagrostio-Quercetum* w odmianie zachodniopomorskiej. W granicach ostoi przy zachodnim skraju jeziora znajdowała się w latach 2005-6 zagroda adaptacyjna, w której przebywały żubry sprowadzone w ramach projektu wzbogacenia puli genowej żubrów zachodniopomorskich. Zachodni brzeg jeziora jest fragmentem stałego areału stada żubrów.

Działania projektu będą oddziaływać na lądową część ostoi głównie na zachodnim brzegu jeziora Wielki Betyń – 20 % ostoi 2011,147 ha = 402 ha

PLB 300012 PUSZCZA NAD GWDA

Rozległy kompleks leśny obejmujący w większości bory sosnowe, a na dnach i zboczach dolin - lasy liściaste i mieszane. Silnie urozmaicona, postglacjalna rzeźba terenu przyczynia się do zróżnicowania siedlisk. Wokół jezior (głównie eutroficznych, ale również dystroficznych z cennymi gatunkami i zbiorowiskami roślinnymi) o powierzchni od kilku do kilkudziesięciu ha, utrzymują się rozległe torfowiska niskie, przejściowe i wysokie oraz tereny podmokłe. Jest to również obszar źródliskowy kilku rzek. W obrębie ostoi znajdują się także połacie łąk kośnych; pola orne mają niewielki udział powierzchniowy. Przedmiotami ochrony są tu między innymi kania ruda i czarna, bielik, orlik krzykliwy, włośnatka, lelek i lerka. Telemetryjnie żubry pokazały, że żubry regularnie wykorzystują zachodni fragment ostoi w Nadleśnictwie Wałcz - 3 % ostoi 77678.9 ha = ca 2330 ha

Zasięg stada z Nadleśnictwa Drawsko

PLH320023 JEZIORO LUBIE I DOLINA DRAWY

Obszar obejmuje jedno z największych jezior Pojezierza Drawskiego (1439 ha, 46 m głębokości), przez które przepływa Drawa oraz odcinek doliny Drawy i Starej Drawy poniżej jeziora, wraz z przyległymi łąkami i lasami, aż po jezioro Grażyna koło Drawna. Dolina Drawy poniżej jeziora Lubie jest żłobiona w piaskach sandrowych, porośniętych lasami Puszczy Drawskiej. Brzegi rzeki urozmaicają przełomy i mielizny. Dolina jest wypełniona szuwarami, na linii rzeki znajduje się kilka eutroficznych jezior: Dębno Wielkie, Dębno Małe, Strunowo. Jest to teren niezaludniony - obszar poligonu wojskowego. W tym fragmencie ostoi nowo utworzone stado żubrów utworzyło stały rewir. Na łąkach śródleśnych nad Starą Drawą odbywają się pierwsze w tym stadzie wycielenia.

Ostoja jest obszarem koncentracji cennych siedlisk przyrodniczych, w tym 20 typów z Załącznika I Dyrektywy Habitatowej, pokrywających łącznie ok. 57% obszaru. Obszar jest ważny dla ochrony wydry, bobra, kumaka nizinnego, traszki grzebieniastej i 3 gatunków ryb z Załącznika II (w sumie stwierdzono tu występowanie 8 gatunków zwierząt z tego Załącznika oprócz żubra). Jest tu także jedno z kilku stanowisk reliktovej fauny bezkręgowców wodnych. Obszar stanowi część ważnego korytarza ekologicznego Doliny Drawy.

W 2008 r. zaproponowano włączenie do granic ostoi terenów Poligonu Drawskiego, rozciągających się na zachód w kierunku Ostoi Ińskiej. Jest to również teren zajmowany przez żubry.

Działania projektu wpływać będą na zachodni fragment ostoi w Nadleśnictwie Drawsko - 10 % ostoi 14240 ha = 1424 ha

PLB 320008 OSTOJA IŃSKA

Ostoja obejmuje przebiegający w kierunku SW-NE ciąg moren czołowych fazy pomorskiej zlodowacenia bałtyckiego wraz z wysoczyzną moreny dennej od zachodu i północy oraz równiny sandrowej od wschodu. Wzdłuż pasa moren czołowych przebiega dział wód, rozgraniczający dorzecza Iny i Regi. Niewielki wschodni fragment Ostoi odwadniany jest przez dopływy Drawy. Rzeźba terenu charakteryzuje się dużą dynamiką form. Wzgórza o stromych zboczach i znacznych wysokościach względnych, obniżenia bezodpływowe, podmokłe dolinki, zajęte przez torfowiska i wytopiskowe oczka wodne, polodowcowe rynny jeziorne i rzeczne tworzą bardzo urozmaicony system siedlisk. Bogatej morfologii odpowiada mozaikowe użytkowanie terenu. Lasy zajmują blisko 60 % powierzchni. Są to przeważnie świeże lasy liściaste z bukiem i dębem oraz bory mieszane. Znaczący udział mają również lasy siedlisk wilgotnych i bagiennych z olchą i jesionem oraz brzozą. Stosunkowo niewielką część ostoi pokrywają zbiorowiska łąkowe oraz siedliska wilgotne: trzcinowiska, turzycowiska, roślinność szuwarowa, roślinność torfowisk niskich i przejściowych. Pozostała część to użytki rolne. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na wzrost lokalnej bioróżnorodności jest urozmaicona i rozbudowana granica polno-leśna, dzięki której powierzchnia najbogatszych faunistycznie stref ekotonowych jest znacząca. Występuje tu co najmniej 29 gatunków

ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG. Jest to bardzo ważna ostoja bielika i innych gatunków drapieżnych oraz żurawia i derkacza. W 2008 r. zostały na terenie ostoi utworzone dwa wolne stada żubrów liczące po 8 osobników każde.

Działania wpływać będą na około 10 % powierzchni ostoi, gdzie poruszają się nowo utworzone stada żubrów – 87710,94 ha = 8771 ha

PLB 320019 OSTOJA DRAWSKA

Obszar obejmuje część Pojezierza Drawskiego z ponad 50 jeziorami (10 % pow. terenu), reprezentującymi wszystkie typy jezior. Teren został ukształtowany w wyniku działalności lądolodu podczas zlodowacenia bałtyckiego. Pozostałościami tej działalności są między innymi: wały moreny czołowej, ozy, liczne jary, doliny rzek, jeziora rynnowe i wytopiskowe. Jeziora należą do najgłębszych w Polsce (Drawsko - 79,7 m). Brzegi jezior są wysokie, porośnięte lasem, głównie łęgami i buczyną, lub niskie, z roślinnością przybrzeżną. Lasy pokrywają ok. 25% terenu. Dominują tu bory, duże powierzchnie zajmują drzewostany bukowe, dębowe. Rzeźba terenu jest zróżnicowana, z licznymi wąwozami, parowami, niewielkimi, bezodpływowymi zbiornikami wodnymi, bagnami i torfowiskami. Największą rzeką jest Drawa, mająca tu swoje źródła. Swoją początek biorą tutaj także inne rzeki, jak: Dębica, Wogra, Piławka, Kokna i Rakon. Znaczna część obszaru jest użytkowana rolniczo. Występują tu co najmniej 23 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Jest to bardzo ważna ostoja dla puchacza, bielika orlika krzykliwego.

Żubry występują w dwóch fragmentach Ostoi:

- w części zachodniej na obszarze pokrywającym się z ostoją PLH 320023,
- w części południowej ostoi, w okolicy jeziora Wąsosze, gdzie regularnie wkracza wolne stado z Nadleśnictwa Mirosławiec i pojedynczo poruszające się osobniki.

Działania projektu obejmować będą około 3 % powierzchni ostoi (poza obszarem Jezioro Lubie i Dolina Drawy) – 139754,50 ha = 4193 ha

Tereny niechronione w arealach stad żubrów:

NADLEŚNICTWO MIROSŁAWIEC WRAZ Z TERENAMI PRZYLEGŁYMI

Ostoją Mirosławiec wyznaczona dla ochrony żubrów nie obejmuje całego arealu bytującego tam stada. Żubry żyją na terenie prawie trzy razy większym, rozciągającym się na tereny niechronione Nadleśnictwa Mirosławiec, Wałcz, Tuczno i Świerczyna (powierzchnia około 5068 ha).

NADLEŚNICTWO DRAWSKO

Utworzone w 2008 w Nadleśnictwach Łobez i Dobrzany (w ostajach PLH 320051 i PLB320008) stada żubrów bytują na terenie Nadleśnictwa Drawsko w granicach Poligonu Drawskiego. Zajmują około 2850 ha lasu i łąk śródleśnych w pasie pomiędzy Ostoją Ińską i ostoją Jezioro Lubie i Dolina Drawy.

Żubry a turystyka

Poprzez intensywny rozwój środków masowego przekazu zwiększa się dostęp do informacji o możliwościach spędzania wolnego czasu poza miastem oraz o atrakcjach towarzyszących wybranemu miejscu. Według raportu badań struktury krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego w województwie zachodniopomorskim w sezonie letnim 2010 r. aż 30% turystów to turyści przyjeżdżający na 1 nocleg. Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO) definiuje turystykę jako ogół czynności osób, które podróżują i przebywają w celach wypoczynkowych, służbowych lub innych nie dłużej niż rok bez przerwy poza swoim codziennym otoczeniem. Definicja ta pozwala jednoznacznie stwierdzić, że dobowe natężenie ruchu na odcinku Mirosławiec - Wałcz na drodze krajowej A10 ma charakter przepływu turystycznego. Natężenie ruchu turystycznego wynosiło w 2005 r. 5841 pojazdów. Badanie ma tendencje zwykłe, co pokazują wyniki badania w 2010 r, gdzie pojazdów zarejestrowano już 6126. (źródło: GDDKiA, generalny pomiar ruchu w 2010 i 2005 r.).

Badany odcinek drogi przecina areał wolnego stada żubrów i może być miarą turystycznej presji na stado.

Innym typem turystów stanowiących poważne zagrożenie dla gatunku są turyści motorowi, którzy w poszukiwaniu żubrów jeżdżą drogami leśnymi i polnymi, niepokojąc stado i zakłócając wychów młodych oraz rozród. Dla wielu z nich możliwość obserwacji żywych zwierząt w zagrodzie zamkniętej będzie stanowić skuteczną metodę zaprzestania nękania zwierząt na wolności.

Promowanie naturalnych, nie skażonych terenów oraz rzadkich gatunków zwierząt daje samorządom lokalnym możliwość kreowania nowych produktów turystycznych. Występowanie wolno żyjących stad żubrów na terenie województwa zachodniopomorskiego, szczególnie na terenie gminy Mirosławiec na obszarze NATURA 2000 jako ważny element ekosystemu oraz ważna atrakcja turystyczna zostało ujęte w Programie Ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Mirosławiec, Inwentaryzacji i waloryzacji zasobów umożliwiających rozwój turystyki (opracowanie wykonane na zlecenie fundacji Lider Wałęcki) oraz w strategii grupy partnerskiej „Lokalna Organizacja Turystyczna Pojezierza Wałęckiego jako efektywne narzędzie rozwoju sektora turystyki (opracowanie Forum Turystyki Regionów Instytutu Wspierania Turystyki).

Coraz więcej osób decydujących się na wypoczynek wybiera tereny czyste, gdzie istnieje możliwość obcowania z naturą, 14,6% turystów w zachodniopomorskiem uznało, że walory przyrodnicze terenów są najważniejsze do wypoczynku. Natomiast w ocenie elementów atrakcyjności województwa zachodniopomorskiego bogactwo walorów naturalnych uzyskało 51,2% głosów (źródło raport Zachodniopomorskie Morze Przygody). Żubr jako "produkt turystyczny" z pewnością pozytywnie wpływa na akceptację dzikich żubrów w naturze, turystyczna eksploatacja tego gatunku wymaga jednak nadania odpowiednich ram, tak aby populacja mogła się rozwijać i nie była poddawana nadmiernej presji.

Zrównoważona turystyka powinna przejawiać się taką formą aktywności turystycznej, która odbywa się z poszanowaniem środowiska naturalnego, gwarantując długotrwałe

zachowanie jego walorów. A zatem zrównoważona turystyka musi być wyrazem kompromisu między konkurencyjnymi interesami gospodarki turystycznej a potrzebami ekosystemów. W szerszym ujęciu, turystyka zrównoważona polega na korzystaniu z materialnych i niematerialnych zasobów środowiska z zachowaniem równowagi na płaszczyznach: ekologicznej, społecznej, przestrzennej i ekonomicznej.

W „Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014” określono najważniejsze problemy, których sposób rozwiązania w tych latach decydować będzie o przyszłym kształcie polityki ekologicznej i możliwości osiągnięcia jej celów oraz o miejscu Polski w tworzeniu i realizowaniu wspólnotowej polityki ekologicznej. Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.;

Celem nadrzędnym „Krajowej Strategii Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej wraz z Programem Działań” jest zachowanie całego rodzimego bogactwa przyrodniczego oraz zapewnienie trwałości i możliwości rozwoju wszystkich poziomów jego organizacji (wewnątrzgatunkowego, międzygatunkowego i podgatunkowego). Ochrona różnorodności biologicznej musi obejmować przyrodę całego kraju, bez względu na formę jej użytkowania, obszary objęte ochroną i użytkowanie gospodarcze oraz stopień jej przekształcenia lub zniszczenia.

W zrównoważonym rozwoju turystyki powinny być uwzględniane oczekiwania wynikające z preferencji turystów oraz stopień zagospodarowania przestrzeni turystycznej (obciążenie ruchem oraz intensywność zagospodarowania – przystosowania do realizacji różnych rodzajów i form turystyki) gwarantujące ochronę środowiska w aspekcie niedopuszczenia do jego degradacji i zachowania walorów naturalnych.

Interakcje między turystyką a środowiskiem naturalnym można rozpatrywać w dwojaki sposób. Z jednej strony, turystyka jako biorca wykorzystuje zasoby środowiska niemal bezgranicznie. Stanowią one bowiem często istotę produktu turystycznego, wyznaczając jednocześnie jego atrakcyjność i wartość. Z drugiej jednak strony, działalność turystyczna, obok innych rodzajów działalności gospodarczej, staje się dość znaczącą częścią siły niszczącej środowisko naturalne, która destabilizuje funkcje jego zasobów, zakłócając tym samym mechanizm wykorzystywania ich w procesie tworzenia i oferowania produktu turystycznego.

Gospodarka turystyczna staje się więc dla siebie zagrożeniem, ponieważ do efektywnego funkcjonowania potrzebuje ekosystemów, które są czyste, przyrodniczo cenne i oryginalne, odznaczające się nieprzeciętnymi walorami.

Zazwyczaj to, co najciekawsze z punktu widzenia turysty jest również najbardziej cenne przyrodniczo i powinno być chronione, również przed dowolną penetracją turystyczną.

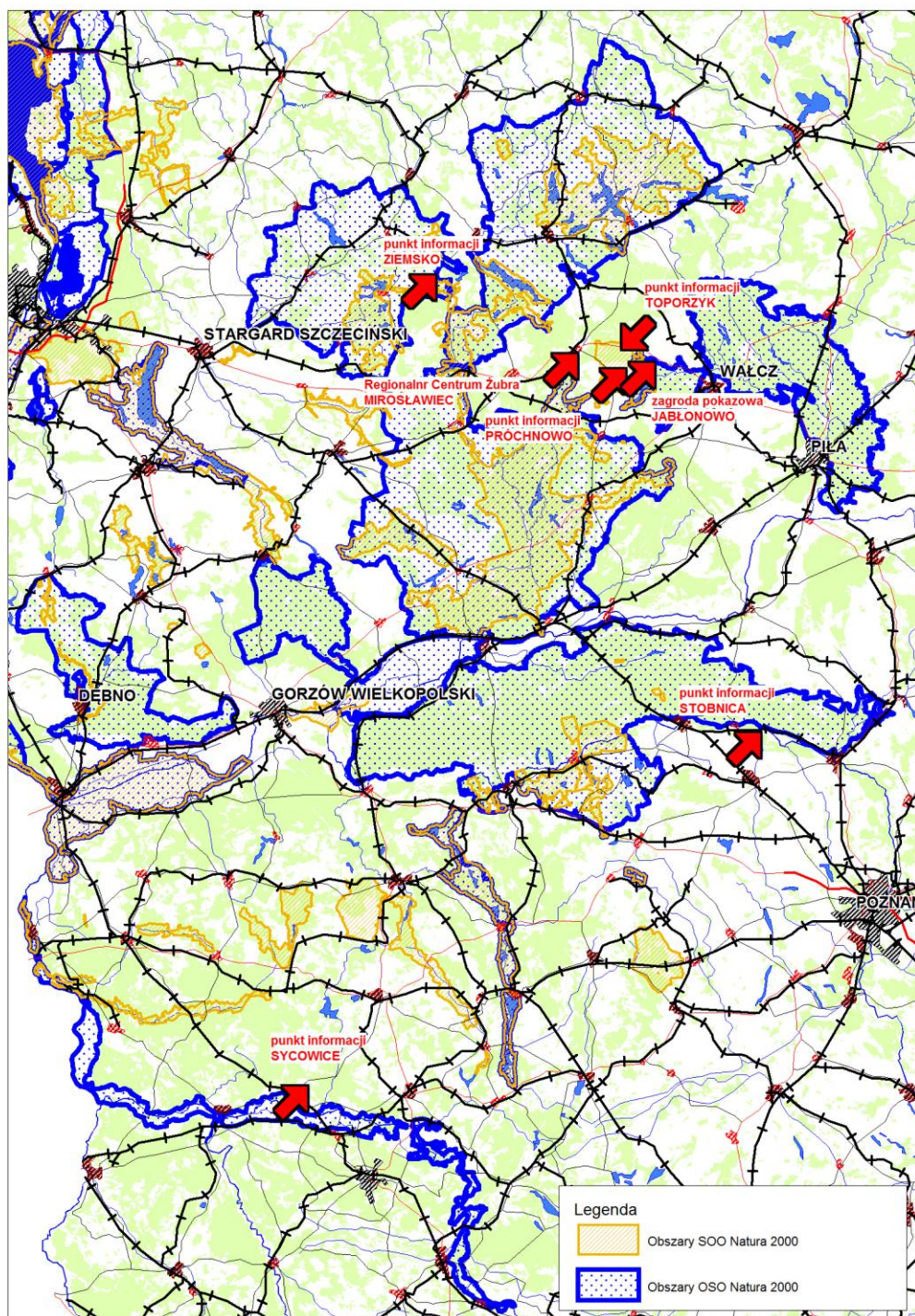
Udział turystyki w degradacji środowiska naturalnego szacowany jest na 5-7% przy 40% ze strony przemysłu czy 15% rolnictwa (Łabaj 2003). Jednak jej formy organizacyjne i koncentracja w czasie oraz przestrzeni przyczyniają się do znacznego wpływu na środowisko, prowadząc w niektórych obszarach do znacznej degradacji środowiska, a

tym samym - przyrodniczych walorów turystycznych. (Ministerstwo Gospodarki,
Strategia rozwoju turystyki na lata 2007-2013)

Zadania projektu

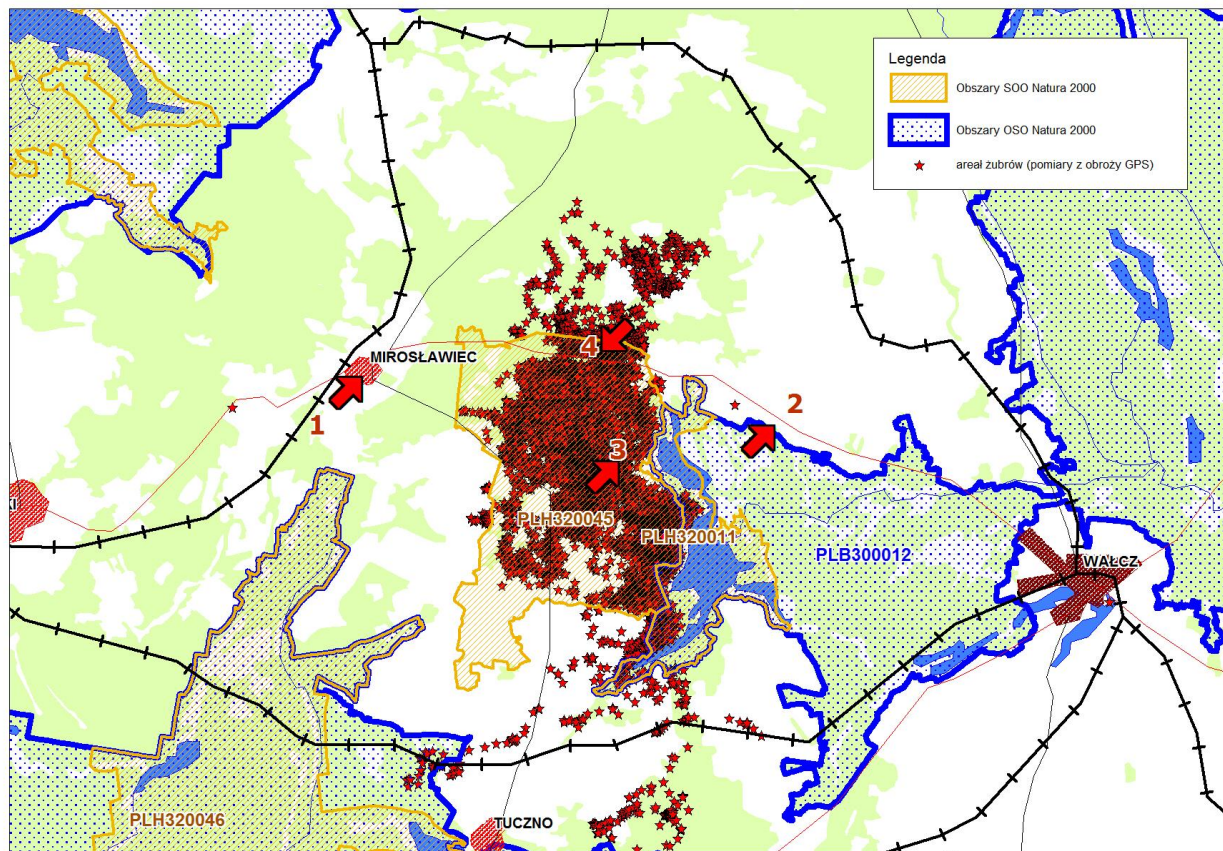
Ideą projektu jest stworzenie ponadregionalnej sieci ośrodków i punktów porządkujących ruch turystyczny odnoszący się do żubrów. Projekt zakłada stworzenie atrakcji turystycznych związanych z żubrami, odciągających turystów z naturalnych siedlisk żubrów.

Rys. 2 Miejsca realizacji projektu

Terenem koncentracji działań projektu jest areał wolnego stada żubrów w Nadleśnictwie Mirosławiec – teren z jednej strony najbardziej predystynowany do uprawiania „żubrowej” turystyki, z drugiej strony najbardziej narażony na jej negatywne aspekty. Na tym obszarze istotne jest odciążenie turystów do zorganizowanych miejsc informacji o żubrach położonych tuż poza granicami stałego areału stada, a w granicach areału udostępnienie im miejsc „bezpiecznych” dla żubrów.

Rys. 3 Miejsca realizacji projektu w zasięgu areału stada z Nadleśnictwa Mirosławiec

1. Utworzenie Regionalnego Centrum Żubra na bazie Ośrodka Kultury w Mirosławcu. Regionalne Centrum Żubra zostanie wyposażone w nowoczesny sprzęt oraz będzie prezentowało stałą wystawę na temat żubrów. Każdy odwiedzający będzie mógł nieodpłatnie zwiedzić wystawę, zapoznać się z opracowaniami poświęconymi żubrom, obejrzeć ciekawe filmy przyrodnicze np. z życia żubrów, różnic pomiędzy pokrewnymi gatunkami żubra i bizona. W Regionalnym Centrum Żubra będą również organizowane konferencje poświęcone tematyce ochrony żubra, co wpłynie na wyważenie publikowanych informacji o żubrze jako produkcie turystycznym. Wybrane powierzchnie Ośrodka Kultury zostaną przeznaczone na stałe ekspozycje, obiekt zostanie dostosowany do potrzeb osób

niepełnosprawnych, zostaną wyremontowane i udostępnione toalety dla odwiedzających, w tym niepełnosprawnych. Obecnie Rada Miejska w Mirosławcu przygotowuje uchwałę o utworzeniu Regionalnego Centrum Żubra. Trwają również prace nad organizacją konferencji poświęconej roli żubra w turystyce. Swoje

dotychczasowe opinie i przemyślenia zaprezentują niemieccy sąsiedzi oraz polscy eksperci. Regionalne Centrum Żubra przy Ośrodku Kultury w Mirosławcu leży niespełna 3 km od granic PLB320045 Mirosławiec i areálu stad żubrów.

2. Zagroda pokazowa żubrów w Jabłonowie w gminie Mirosławiec jest obecnie tworzona z dotacji RPOWZ, niniejszy projekt zakłada zwiększenie powierzchni zagrody i jej atrakcyjności turystycznej poprzez wyposażenie w wieżę widokową oraz kładkę widokową poprowadzoną nad ziemią od stanowisk karmienia zwierząt włąb zagrody do wieży widokowej. Projekt przewiduje również poprowadzenie ścieżki naziemnej wewnątrz zagrody, pozwalającej na bardzo „naturalny” kontakt ze zwierzętami. Ścieżka zabezpieczona będzie odpowiednimi płotami. Dodatkowo przewiduje się zakup kamer pozwalających prowadzić obserwacje żubrów (i innych gatunków, np. bobrów) w niedostępnych częściach zagrody. Zagroda położona jest poza bezpośrednim areąłem stada żubrów, poza granicami obszaru Natura 2000 PLB320045 Mirosławiec, leży częściowo w granicach obszaru PLB300012 Puszcza nad Gwdą. Od granic PLB320045 Mirosławiec dzieli ją odległość 3.5 km, od rejonów odwiedzanych przez dzikie żubry – 2 km. Zagroda przylega do drogi krajowej nr 10, będącej główną osią ruchu turystycznego w regionie.

3. Na terenie Próchnowa, niewielkiej wsi położonej w centrum areálu żubrów w granicach obszaru PLB320045 Mirosławiec, w istniejącej świetlicy wiejskiej powstanie stała wystawa o historii i współczesnych realiach życia stada zachodniopomorskiego. Przewiduje się tu również utworzenie wiaty ze stołami i ławami dla turystów.

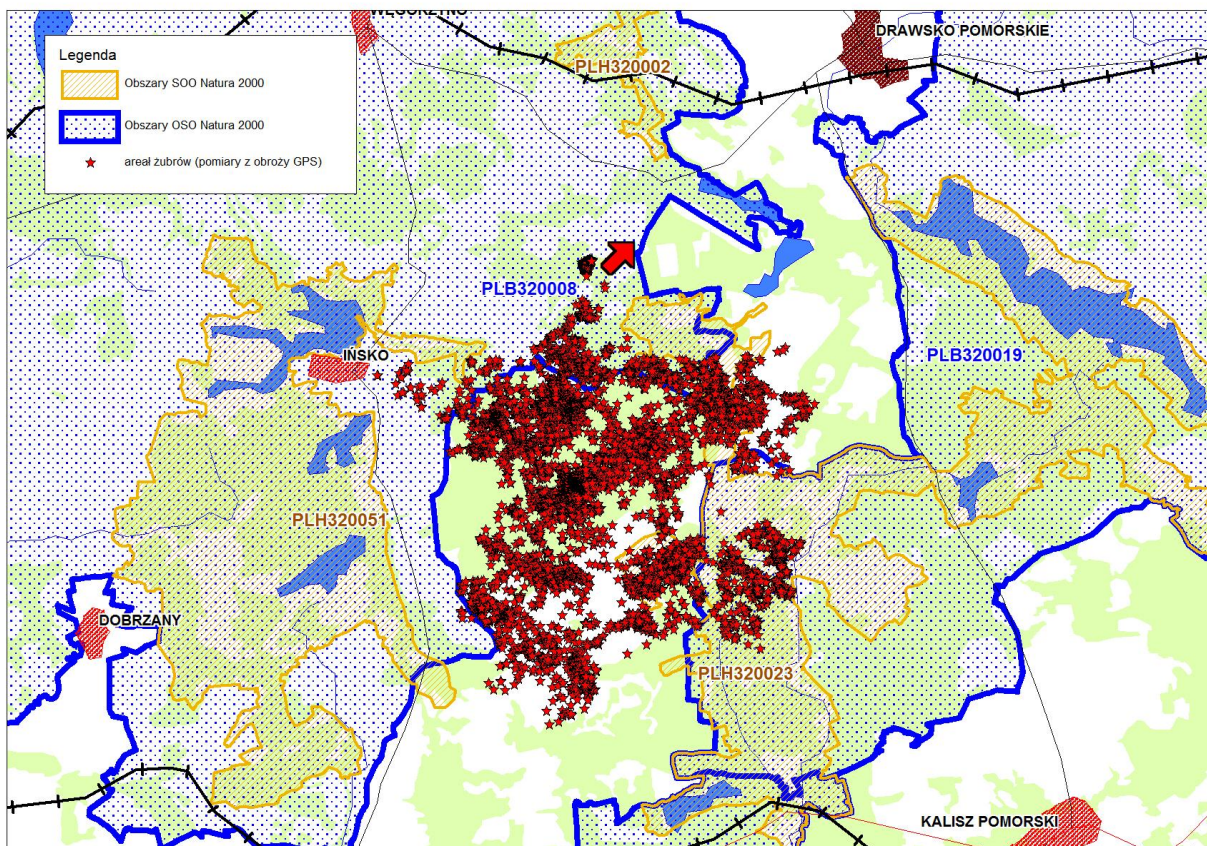

4. W Leśnictwie Toporzyk, przy drodze powiatowej prowadzącej do wsi Toporzyk, w odległości 400 m od drogi krajowej nr 10 zostanie utworzone miejsce postoju pojazdów (utwardzony kłincem lub tłucznem parking na co najmniej 10

samochodów) z informacją o żubrach i wieżą widokową na skraju lasu, dającą możliwość obserwacji żubrów żerujących na otwartej przestrzeni. Miejsce to położone jest w granicach PLB320045 Mirosławiec.

W zasięgu stada żubrów z Nadleśnictwa Drawsko na północno-zachodniej granicy areálu stada na granicy poligonu wojskowego przy istniejącej wieży widokowej zostanie utworzony punkt informacji o żubrach – ciąg tablic prezentujący historię utworzenia stada w Nadleśnictwie Drawsko. Miejsce znajduje się w granicach PLB320008 Ostoi Ińskiej.

Rys. 4 Punkt informacji o żubrach w Ziemsku

Ponieważ stado to bytuje w przewadze w granicach poligonu wojskowego presja turystyczna jest znacznie ograniczona. Jednak turyści odwiedzający Drawsko Pomorskie i Insko, regionalne turystyczne centra, wiedzą o żubrach i poszukują informacji o nich, nierzadko niepokojąc zwierzęta i łamiąc zasady obowiązujące na terenach wojskowych.

W 2000 r. w ramach projektu dotowanego przez Fundację Ekofundusz w Ziemsku powstała wieża obserwacyjna położona przy rozlewiskach utworzonych dla ptaków i

herpetofauny. Obecnie wieża stoi na granicy areálu stada żubrów i jest odpowiednim miejscem do przedstawienia informacji o tym gatunku i historii utworzenia stada oraz o obszarach Natura 2000 PLB320008 Ostoja Ińska, PLH320023 Jezioro Lubie i Dolina Drawy, PLB320019 Ostoja Drawska.

Dopełnieniem ponadregionalnej sieci informacji o żubrach będzie utworzenie punktów informacji o żubrach w województwach wielkopolskim i lubuskim:

1. w Stobicy w stacji badawczej Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu w województwie wielkopolskim (ustawienie tablic informacyjnych na terenie stacji o historii powstania stada zachodniopomorskiego i prof. Ryszardzie Graczyku twórcy pierwszego wolnego stada w Polsce Zachodniej),
2. w Sycowicach przy zagrodzie pokazowej żubrów na terenie województwa lubuskiego (ustawienie tablic informacyjnych o wolnych stadach przy zagrodzie pokazowej żubrów)

Rys. 5 Punkty informacji o żubrach w województwach wielkopolskim i lubuskim.

